

EL VENT DE L'ILLA
Isidor Cònsul

Ponç Pons, **El salobre**. Pròleg de Sam Abrams. Premi Carles Riba 1996. Edicions Proa. Barcelona, 1997.

Hi ha una noble tradició lírica, pel cap baix des del vell Horaci, que es replega a espais d'harmonia i de bellesa amb l'afany de bastir-hi una vida de saviesa contemplativa i entotsolament eremític. L'esquerp Fray Luis de León encara ho predicava en el clarobscur renaixentista del XVI i, a començaments del XIX, els escriptors romàntics s'afuaren a descobrir serralades verges, paisatges llunyans i geografies pintoresques per assajar de viure-hi en plenitud. Però el món s'ha fet petit en aquest segle XX de desconcerts i els operadors ens el serveixen a l'abast en safata turística, embolicat de cel-lofana i quatre llacets virolats. La demotització i les empreses de construcció han escombrat els *locus amoenicus*, els blocs de ciment i ferralla ocupen els espais verges d'antany i les urbanitzacions s'afileren compactes per envair sense romanços les velles geografies de prestigi pintoresc. Passa mal temps per a la lírica, a les ànimes sensibles els ha crescut el sentiment d'orfandat i per als poetes no queden altres espais que no siguin els de la imaginació o els plantejaments morals que suren dedins d'un mateix.

El darrer volum del menorquí Ponç Pons, **El salobre**, mira d'afilerar-se en la via, potser morta, d'aquesta tradició. Els versos s'afanyen a buscar els espais d'un camí contemplatiu, però només poden afirmar-se en el crit d'estirabots o en la sentimentalitat del lament elegíac. La sistemàtica destrucció del paisatge de Menorca capgira qualsevol inici bucòlic i els poemes de la terra acaben convertits en realisme brut i retòriques enumeracions de femer. Tancat en la nit de Sa Rocassa, el poeta voldria cloure's en el replegament d'una vida ermitana i cantar amb amor tot allò que encara perviu de l'illa devastada. Però *ja no hi ha vellmarins als penyals de Fornells / S'omplen totes les cales de bars i de murs / La llum grega es tenyeix de renous asfaltats / L'idioma en què escric no l'entenen ni els morts*.

DONAR SENTIT AL MÓN

Ponç Pons, d'altra banda, s'ha instal·lat en una amorosa maduresa i tendeix a abandonar les giragonses d'un passat líric on la pròpia obra esdevenia eco, a voltes massa sistemàtic, de lectures, citacions i paràfrasis amb versos d'altri. Així sembla comentar-ho l'exemplar **Exordi** que configura el primer poema del volum. Ara ja s'han

marcit les roses de Ronsard, no sap on són les neus que va cantar Villon i ni les orenetes ni el vell mussol no han tornat aquest any a fer-li costat. El poeta intensifica la força de la mirada, fa balanç, gira l'esguard enrere i l'escampa, també, pel seu voltant. S'adona que té, sobretot, dues coses: la pròpia poesia per a omplir el buit del món i una plàcida i intensa benedicció de l'amor. També els llibres que encara vol llegir, *el gust per tot allò que sigui art (...) I un munt de mots que cal salvar insurgent*. Precisa que no té res més - vegeu el poema **Inventari d'alba**- però és possible que el lector opini, potser amb un tel d'enveja en un racó de l'ànima, que els elements de què disposa són suficients per assajar, si encara és possible en aquesta alçada del temps, el somni bucòlic, la retirada afable al conreu de l'hortet i d'una vida ermitana. I de ben segur que l'ajudarà, com els mateixos poemes accentuen, la llançadora enrere de la memòria que li fa recuperar paradisos i mites perduts, el temps dels herois de cinema i el trasbals adolescent que recorda en l'enumeració caòtica **Les enfants du paradis**. Però aneu a saber si, malgrat tot, n'hi haurà prou. La poesia és tallant i perillosa quan posa en joc la sinceritat o quan filtra la veritat entre les seves escletxes, i Ponç Pons en fa córrer alguna de llampant i perversa, com l'haikú que s'adreça a qui viu la terrible i averna solitud de la lucidesa.

Tot i que alguna vegada li surten massa evidents i sobrants de vehemència, els poemes d'**El salobre** dibuixen una trama compacta de tensions i equilibris, donen forma rodona al punt de maduresa del poeta, concreten una notable diversitat formal i conjuminen una gamma de tonalitats que oscil·len del lirisme a la rebel·lia, del plany a la ironia, de l'afirmació al dubte i de la denúncia a l'entotsolament. I tampoc no neguen, malgrat tot, una opció a l'esperança i a l'acció redemptora de la pròpia poesia. És així que el poemari es tanca amb versos que perseveren per apuntalar-li la vida (...) *Perquè escriure és també donar un sentit al món / I salvar del neguit un temps mortal absurd*.

Sens dubte, per les pàgines d'**El salobre** corren els versos més autèntics i els millors poemes de la trajectòria lírica de Ponç Pons.

Isidor Cònsul